

РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ПРОЦЕСУ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ

¹ Вінницький національний технічний університет

Анотація

Запропоновано підходи до оцінювання результативності процесу трансферу технологій, які сприятимуть дієвому управлінню зазначеним процесом.

Ключові слова: *трансфер технологій, процес, результативність, управління.*

EFFICIENCY OF THE TECHNOLOGY TRANSFER PROCESS

Abstract

Approaches to evaluating the effectiveness of the technology transfer process are proposed, which will contribute to the effective management of the specified process.

Keywords: *technology transfer, process, effectiveness, management.*

Вступ

Ключовим інструментом забезпечення конкурентоспроможності сучасних виробничих систем є інновації, які містять найсучасніші здобутки науково-технічних досліджень і розробок. Одним з основних засобів доступу до сучасних науково-технічних розробок є трансфер технологій, який поживляє інноваційну діяльність підприємств та уможливорює їхній розвиток. Важливою проблемою розвитку сучасних виробничих систем, результативність процесів в яких потребує визначення, є відставання математичного і програмного забезпечення сучасних виробництв від розвитку технологій та зростання складності таких виробництв [1].

Метою статті є висвітлення підходів до оцінювання результативності процесу трансферу технологій у межах авторських моделей складових результативності будь-якого процесу та SEE-управління для подальшої розробки рекомендацій щодо їхнього практичного застосування у контексті інноваційного розвитку підприємств промисловості.

Результати дослідження

Інноваційною діяльністю вважають процес підготовки, обґрунтування, освоєння та реалізації наукових досліджень і розробок з метою покращення якості продукції, розширення номенклатури й удосконалення технології її виробництва. У контексті інноваційної діяльності вітчизняні промислові підприємства недостатньо використовують потенціал трансферу технологій і тим самим «...втрачають змогу використовувати стратегії нарощування інноваційного потенціалу на пріоритетних напрямках НТП, що загрожує закріпленням в країні екстенсивної моделі розвитку економіки» [2, с. 72]. Трансфером технологій (англ. *transfer*, фр. *transfert* – передавати) вважатимемо сукупність економічних відносин у сфері використання нових систематизованих знань про виробництво продукції, застосування процесу чи надання послуги між її власником (розробником) і споживачем – резидентами в одній країні, а для випадку міжнародного трансферу технологій – резидентів з нерезидентами країни.

Процес трансферу технологій, який має бути результативним, передбачає етапи: визначення потреби в технологічному розвитку; оцінку технологій; планування трансферу технологій; реалізацію трансферу технологій. При оцінюванні результативності процесу трансферу технологій нами запропоновано застосовувати моделі Буреннікової (Поліщук) – Ярмоленка щодо складових результативності будь-якого процесу та SEE-управління (акронім SEE скомпоновано з перших літер лексем *scale* (масштаб), *efficiency* (ефективність), *effectiveness* (результативність)); порядок літер

пояснюється порядком обчислення показників масштабності – К, ефективності – Е, результативності – R) та відповідних показників для вимірювання й оцінювання певних складових результативності ([3 та ін.]). При розгляданні процесу трансферу технологій (як і завжди, у випадку інших процесів) вважатимемо, що наслідком процесу є його продукти: як користь, як затрати, загальний продукт у вигляді продукту як користі та продукту як затрат, масштабний продукт у вигляді продукту як користі та тієї частини продукту як затрат, котра пропорційна частці продукту як користі в загальному продукті. Показники складових результативності процесу трансферу технологій формуватимемо за допомогою показників відповідних продуктів. При дослідженні процесу трансферу технологій застосовуватимемо такі моделі зміни його результативності:

$$J_R = J_K \cdot J_E = J_K \cdot J_{V/Z} = J_G \cdot J_{1+V/Z}; \quad (1)$$

$$J_R = J_G \cdot J_{1+Z/V} \cdot J_{G/Z} \cdot J_{V/G} = J_G \cdot J_{1+Z/V} \cdot J_{G/Z} \cdot J_{1+Z/G}, \quad (2)$$

де індекси J_R , J_K , J_E та інші є індексами зміни певних показників як відношень відповідних показників до базисних. У цих моделях V – показник загального продукту процесу; Z – показник його продукту як затрат; $G = (V - Z)$ – показник продукту як користі (досягнення) діяльності; $K = G + Z \cdot G/V$ – показник його масштабного продукту; $E = V/Z$ – показник ефективності діяльності як відношення показників загального продукту V і продукту як затрат Z [3, с. 148]. Масштабний продукт K як кількісна складова результативності та ефективність E як якісна складова результативності характеризують процес трансферу технологій з різних сторін – кількісної та якісної – одночасно, тому мірою результативності R може бути добуток відповідних показників його масштабного (кінцевого) продукту та ефективності. Використання системи показників у зазначених вище моделях дає змогу на практиці реалізувати комплексний, холистичний підходи до управління (зокрема, SEE-управління) трансфером технологій, починаючи з прийняття рішення про можливість і доцільність трансферу, закінчуючи оцінюванням його результативності.

SEE-управління є засобом підвищення результативності процесу трансферу технологій у контексті «кількість/якість» на основі вимірювання та оцінювання складових згаданої вище результативності із зазначенням можливих регуляторних дій стосовно її змінення [4].

Висновки

Трансфер технологій як складова інноваційного розвитку промислових підприємств має бути результативним. Результативність процесу трансферу технологій може оцінюватись за допомогою відповідних підходів, презентованих вище, що сприятиме дієвому управлінню зазначеним процесом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Taisa M. Borovska et al. Adaptive production control system based on optimal aggregation methods, *Proc. SPIE 10808, Photonics Applications in Astronomy, Communications, Industry, and High-Energy Physics Experiments 2018*, 108086O (1 October 2018). <https://doi.org/10.1117/12.2501520>.
2. Прохорова В., Божанова О., Грицина О. Трансфер технологій як складова інноваційно орієнтованого розвитку підприємства. *Аграрна економіка*. 2019. Т. 12. № 3-4. С. 71-76.
3. Буреннікова Н.В., Ярмоленко В.О. SEE-управління на базі складових результативності як засіб підвищення дієвості процесу функціонування складних систем: сутність, методологія. *Бізнес Інформ*. 2016. № 1. С. 145-152.
4. Буреннікова Н. В., Козлов Л. Г., Буренніков Ю. А., Завгородній І. В. Теоретичні засади результативності трансферу технологій: сутність, оцінювання, управління. *Бізнес Інформ*. 2022. № 7. С. 162-170.

Буреннікова Наталія Вікторівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки підприємства та виробничого менеджменту Вінницького національного технічного університету, Вінниця, Україна, e-mail: n.burennikova@ukr.net

Завгородній Ігор Вікторович – аспірант кафедри економіки підприємства та виробничого менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна, e-mail: igorzavg@ukr.net

Burennikova Nataliia V. – Doctor. Econ. Sc., Professor, Professor of the Department of Enterprise Economics and Production Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine, e-mail: n.burennikova@ukr.net

Zavgorodnii Igor V. – graduate student of the Department of Enterprise Economics and Production Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: igorzavg@ukr.net